

ข้อมูลประชาชนชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น
ตำบลสระชุด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

แยกตามประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขาเกษตรกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ความสามารถ	หมายเหตุ
๑.	นายสมเดช บุญมา	หมู่ที่ ๗ ตำบลสระซูด	ทำเกษตรผสมผสาน	
๒.	นายอ้วย บุญหาร	หมู่ที่ ๑๐ ตำบลสระซูด	ทำเกษตรผสมผสาน	เสียชีวิต
๓.	นายจอม ทองนอก	หมู่ที่ ๙ ตำบลสระซูด	เกษตรผสมผสาน	

สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ความสามารถ	หมายเหตุ
๑.	นายแก๊ด แสงใส	หมู่ที่ ๔ ตำบลสระซุด	เครื่องจักรสาน	
๒.	นายบุญ สุรย์ทอง	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสระซุด	เครื่องจักรสาน	
๓.	นางของ ยาวะโนภาส	หมู่ที่ ๑ ตำบลสระซุด	ทอผ้า	
๔.	นางประยูร ใจรัมย์	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสระซุด	ทอผ้า	
๕.	นายบุญสม ก้นยายน	หมู่ที่ ๓ ตำบลสระซุด	ทอผ้า	
๖.	นางใจ เสาร์นิยม	หมู่ที่ ๓ ตำบลสระซุด	ทอผ้า	
๗.	นางสุวรรณ เดชบุญ	หมู่ที่ ๓ ตำบลสระซุด	จักรสาน	
๘.	นางลำเทียน ศรีบุญ	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสระซุด	ทอผ้า	
๙.	นางยุพิน ยอไฮสง	หมู่ที่ ๒ ตำบลสระซุด	ทำอาหาร	
๑๐.	นายสมพร วีระสอน	หมู่ที่ ๒ ตำบลสระซุด	ช่างปั้น	

สาขาการแพทย์แผนไทย

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ความสามารถ	หมายเหตุ
๑.	นายบุญศรี กัญยาน	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสระซูด	แพทย์แผนไทย	
๒.	นายนิรันดร์ จันทบุลย์	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสระซูด	แพทย์แผนไทย	เสียชีวิต
๓.	นางบุญล้อม อินพะชัย	หมู่ที่ ๑ ตำบลสระซูด	นวดแผนไทย	เสียชีวิต

สาขาศาสนาและประเพณี

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ความสามารถ	หมายเหตุ
๑	นายบุญศรี กัณยาน	หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสระซูด	หมอพร้าหมณ์	
๒	นายสมบัติ เปนาละวัต	หมู่ที่ ๑ ตำบลสระซูด	หมอพร้าหมณ์	
๓	นายละมัย ไพทา	หมู่ที่ ๑๐ ตำบลสระซูด	หมอพร้าหมณ์	เสียชีวิต

สาขาเกษตรกรรม (เศรษฐกิจพอเพียง)

ชื่อ นางสาวสมทรง เดชบุญ อายุ ๕๕ ปี หมู่ที่ ๑ ตำบลสระซุด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

เป็นปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ ๙ คือ ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ อันนี้ก็ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียง... คนเราถ้าพอในความ ต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่ เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็ อยู่เป็นสุข... พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น ต้องให้ พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...

สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ชื่อ นางทอง ยาวะโนภาส อายุ ๖๑ ปี ที่อยู่ ๗๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลสระขุด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ยามว่างจากงานในนา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายจักสาน ” เป็นคำกล่าวที่สะท้อนให้เห็นสภาพการดำรงชีวิตและสังคมของชาวอีสาน ดังนั้นการทอผ้าจึงเป็นงานสำคัญของผู้หญิง ผ้าที่ทอจะใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ได้แก่ เสื้อชี้น (ผ้านุ่ง) ช่ง (กางเกง) โสร่ง ผ้าขาวม้า ผ้านวมไหม ผ้าคลุมไหล่ เครื่องนอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม และเครื่องใช้ที่จะถวายพระในงานบุญประเพณีต่าง ๆ เช่น ที่นอน หมอน ผ้าห่อคัมภีร์ ผ้ากราบ ผ้าพระเวสส์

ผ้าทอพื้นบ้านอีสานที่รู้จักกันดีและทำกันมาแต่โบราณนั้นมี ๒ ชนิด คือ ผ้าที่ทอจากเส้นใยฝ้ายและไหม แต่ภายหลังมีการนำเส้นใยสังเคราะห์ประเภทด้ายและไหมโพรมาผสม ซึ่งเป็นการทอลักษณะหัตถอุตสาหกรรม การทอผ้าพื้นบ้านแต่เดิมชาวบ้านจะทำเองทุกขั้นตอน ตั้งแต่ปลูกฝ้ายและปลูกต้นหม่อนเพื่อเอาใบมาเลี้ยงตัวไหม นำรังไหมมาสาวให้เป็นเส้น จนกระทั่งฟอกและย้อมสี จากนั้นจึงนำไปทอด้วยเครื่องทอแบบพื้นบ้านที่เรียกว่า โอง์หูก หรือ โอง์กี ส่วนราชการใช้เส้นใยสังเคราะห์ทุกชนิดจะใช้วิธีซื้อตามท้องตลาดโดยไม่ต้องฟอกและย้อมตามกรรมวิธีพื้นบ้าน

สาขาภาษาและวรรณกรรม (พูดผญา)

ชื่อ นายไหล่ เทตระตัน อายุ ๗๐ ปี หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสระซุด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์

ผญา เป็นคำนาม แปลว่า ปัญญา ปรัชญา ความฉลาด คำพูดที่เป็นภาษิตที่มีความหมายอยู่ในเชิงเปรียบเทียบ ประกอบไปด้วยถ้อยคำอันหลักแหลมลึกซึ้ง คำกลอนผญาอาจจะเป็นกลอนพื้นบ้าน หนุ่มสาวพูดเกี่ยวพาราสีในการแสดงความรัก แต่ไม่ว่ากันตรง ๆ เป็นเพียงพูดเสียบเคียง กระทบกระเทียบเปรียบเปรยกัน

ผญา เป็นคำที่ถ่ายทอดมาจากคำว่า “ปัญญา” และ “ปรัชญา” ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา นักปราชญ์โบราณอีสานท่านเปลี่ยนจากคำเดิมคือ ปัญญา แปลว่า ความรอบรู้ ดังนั้น คำว่าผญา ก็คงมีความหมายเช่นเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ตามพจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง ฉบับปณิธานสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ติสุสมหาเถระ) ให้ความหมายว่า ผญา (ผะหญา) เป็นคำนาม หมายถึง ปัญญา ปรัชญา ความฉลาด คำพูดที่เป็นภาษิตมีความหมายลึกซึ้งในเชิงเปรียบเทียบผญา ที่หมายถึง “ปัญญา” หรือ “ปรัชญา” หากนำมาพิจารณาความหมาย ผญา ตามหลักแห่งนิรุกติศาสตร์ ผญาตรงกับคำว่า “ปรัชญา” ในภาษาสันสกฤต และคำว่า “ปัญญา” ในภาษาบาลี ผญา จึงแปลว่าปัญญา หรือความรอบรู้ ดังคำกล่าว “มีเงินเต็มพา บ่ท้อมีผญาเต็มปุม” หมายถึง มีเงินเต็มภาชนะไม่เท่ามีความรอบรู้ในวิทยาการ

ผญา หมายถึงคำพูดที่เป็นภาษิต มีความหมายลึกซึ้ง มีความไพเราะกินใจ คำนี้หมายความว่าปัญญาในภาษาบาลี หรือปรัชญาในภาษาสันสกฤต ถ้าเป็นคำหรือข้อความที่ไม่แยบคายแต่สัมผัสลึกซึ้ง เป็นคติเรียกว่า “โตงโตย” ซึ่งตรงกับคำว่า “สำนวน” ในภาษาไทย บางแห่งในคำอีสาน เรียกว่า “ยาบช่วง” หรือ “वादเว้า” เช่น คำพูดเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาวชาวอีสานสมัยก่อน แต่บางที่ก็มักเรียกรวม ๆ กันว่า ผญา ไปเลย เพราะจะแยกจากกันให้เด็ดขาดก็ยากเต็มที ผญาจึงหมายถึงข้อความสั้น ๆ ที่มีเสียงคล้องจองกันอย่างไพเราะแฝงแง่คิดทางคติโลก คติธรรมฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า ผญา คือ ถ้อยคำอันเป็นคำพูดของบรรดานักปราชญ์และบัณฑิตชาวอีสานแต่โบราณ ซึ่งท่านได้กลั่นกรองรจนาและสั่งสมไว้ เป็นภูมิปัญญาที่เกิดจากความคิด ความฉลาด ที่ใช้ในการอบรม สั่งสอน แนะนำ ตักเตือน โดยผ่านผู้หลักผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ พระสงฆ์ นำมาอบรมสั่งสอนลูกหลาน ลูกศิษย์ และบุคคลทั่ว ๆ ไป ตลอดจนหนุ่มสาวใช้เกี่ยวพาราสีกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อผลต่อการศึกษา เศรษฐกิจ ศาสนา วัฒนธรรม ตลอดจนการแสดงสัจธรรมในชีวิตจริงของคนอีสาน

สาขาการแพทย์ไทย (หมอเป่ารักษาโรค)

นายบุญศรี กัญยาน อายุ ๗๕ ปี ที่อยู่ ๙๘ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสระซุด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัด สุรินทร์

หมอพื้นบ้านที่รักษาโรคต่าง ๆ ด้วยสมุนไพร การเตรียมยาสมุนไพร ๑. นำสมุนไพรออกมาจากถุงผ้า ๒. น้ำต้มสะอาด ๓. เตรียมอุปกรณ์ได้แก่ ชันใส่น้ำแบบโลหะขนาดกลาง หินฝนยา ขวดใส่น้ำ ๔. การปรุงยาฝน รับประทานและทาตามผิวหนัง ๕.๑. นำน้ำต้มสะอาดมาใส่ขันพอประมาณ ๕.๒. นำสมุนไพรที่ต้องการมาฝนกับ แ่งหิน ประมาณ ๑-๒ นาทีให้น้ำเริ่มเปลี่ยนจากสีใส เป็นสีขาวขุ่นเล็กน้อย ๕.๓. เทน้ำยาในขันใส่ขวดน้ำดื่ม ๕. การทายาอาบ ๕.๑. นำสมุนไพรสดมาล้างทำความสะอาด และขยำ จากนั้นก็นำไปแช่น้ำอาบ

สาขาศาสนาและประเพณี (หมอพรหมณ์)

นายบุญศรี กัญยาน อายุ ๗๕ ปี ที่อยู่ ๙๘ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสระขุด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัด สุรินทร์